IN MEMORIAM

FREDU NICHOLAS

Fit-23 ta' Mejju, 1956, fil-10.30 ta' filgħodu, sieħbi u ħabibi Fredu Nicholas ħalla dan il-wied ta' dnewwa biex imur jingħaqad mal-Ħallieq tiegħu.

Meta miet ji̇en ma kontx ninsab f'Malta. Aħjar! B'hekk għalhinqas jibqa' dejjem fil-fakra tiegħi qisu ħaj. Żgur li kont inbati ħafna kieku rajtu mejjet u bla ruħ lil dak il-bniedem ħabrieki, fuq tiegħu, dejjem lest biex iwieġeb lill-ħbieb u l-egħdewwa.

Kien twieled f'tas-Sliema fil-15 ta' Marzu, 1889, u meta kellu biss 16-il sena telaq minn Malta u kellu jgħix 'il barra minn art twelidu għal madwar 40 sena. Fil-1946 meta rtira mix-xogħol tiegħu fl-Eġittu, reġa' lura Malta bil-ħsieb li jqatta' l-aħħar snin ta' ħajtu f'art twelidu li għaliha kien tant ħadem, li baqa' jħobbha u jgħożżha. Imma Malta ma laqgħetux tajjeb għax wara xi erba' xhur li wasal hawn, beda jħoss il-konsegwenzi ta' marda li baqgħet issus fih u żżid dejjem u tgħakksu aktar sakemm fnietu fil-għomor ta' 67 sena.

Fredu matul il-qagħda tiegħu barra minn Malta żar u ħadem f'bosta pajjiżi, imma l-aktar żmien twil għaddieh fl-Eġittu. Flimkien miegħi (li kont ngħix f'Lixandra), ma' Toni Said ta' Port Said, Ġużi Bonello tal-Kajr, u ħafna u ħafna oħrajn, ħdimna bla hedu għal Malta tagħna, għall-Ilsien Malti, għaddrawwiet Maltin, għal dak kollu li hu Malti. Iġġilidna, tqabadna, ktibna b'ħafna ilsna f'kull ġurnal ta' l-Eġittu, u Fredu kien dejjem minn ta' l-ewwel biex ikabbar isem Malta...... imma Malta ma laqgħetux tajjeb meta ġie lura fi ħdanha.

Fredu Nicholas studja fl-iskejjel tal-Gvern u fl-Istitut ta' Cesareo sakemm laħaq l-għomor ta' 16-il sena meta kellu jitlaq, ħin bla waqt, minħabba f'marda ta' missieru biex ikun jista' jsib xi xogħol u jgħin 'il-familja. Kif tistgħu taraw mela Fredu Nicholas jista' jingħad bħala, kif igħidu l-Ingliżi, *a self-made man*. Telaq minn Malta fil-1909 għall-Ingilterra u baqa' għal xi snin fl-Amerika; wara ġie l-Eġittu u l-ħidma tiegħu għall-Kolonja Maltija ma qatgħet qatt mindu medd riġlu fl-Art tal-Faragħuni.

Bħala professjoni għażel l-istenografija (li bil-Malti nsejħulha *sinktib*) li tagħha laħaq l-ogħla tarġa. Biżżejjed ingħidu

li ỵ. snin ilu rebaħ konkors internzzjonali billi għaraf jittrasporta biċċa bis-sinktb f'bosta ilsna. Nicholas, li hu "Certified Shorthand Teacher" u Fellow ta' l-Assoċjazzjoni ta' l-Istenografija "Sloan", jaf tajjeb bil-Malti, Ingliż, Taljan, Franċiż u Għarbi.

Bħala ħidma soċjali seħibna għandu *record* mill-isbaħ, u meta ngħidu li huwa wieħed mill-fundaturi tal-Komunità tal-Kajr, ex-Viċi President tal-Benefiċenza u ex-Segretarju ta' kull Xirka Maltija tal-Kajr, naħseb li ma hemmx għalfejn ngħidu iżjed.

Imma l-ħidma ta' Nicholas kienet ukoll mill-aqwa fil-qasam *ġurnaliżmu* u ħa sehem f'kull moviment biex l-istampa Maltija tgħix dejjem. Għalhekk l-artikoli tiegħu fl-*Istandard tal-Maltin*, *Qari Malti*, u *Il-Habbar Malti* li tiegħu hu l-editur ma naqsu qatt. Imma barra minn bil-Malti kiteb ukoll ħafna artikoli fl-*Egyptian Gazette* u *Egyptian Mail*, dejjem biex jaqbeż għal Malta u għall-Maltin. Dawn l-artikoli bl-Ingliż, minħabba fil-qagħda tiegħu bħala ex-impjegat tal-Gvern Eġizzjan, dehru taħt psewdonomi. Kiteb ukoll ħafna artikoli fil-ġurnali ta' Malta, fosthom *Il-Progress*, *Il-Berqa* u *Doktor Xekkek*.

Ma għandna xi ngħidu xejn, bniedem bħal Nicholas, li għadda l-akbar żmien ta' ħajtu quddiem il-mikteb, ma satax ma jagħtihiex ukoll għal xi studju interessanti fuq l-ilsien Malti li huwa tassew għal qalbu, għalhekk ma rridux ninsew insemmu l-ħidma tiegħu f'dan ix-xogħol ta' fejda u ta' siwi, fosthom. 1. *Stenografija Maltija* (1930); 2. *Sinktib* (1942); 3. *Ġabra ta' Kliem Malti* (1943); *Muftieħ għall-Kitba Maltija* (1945) 5. *Sinonimi Maltin* (1945); 6. *Latin Characters for the Arabic Language* (miktub fil-1943 għall-Akkademja ta' l-Ilsien Għarbi).

Bħala kittieb, imbagħad, il-pinna ħafifa u fejjieda ta' Fredu tatna ħafna xogħlijiet oħra, bħallikieku xi għoxrin poeżija li dehru kollha mitbugħin f'ġurnali ta' Malta jew Eġittu; xi għoxrin novella li ħafna minnhom ġà dehru f'ġurnali jew rivisti; u ħafna bċejjeċ teatrali—oriġinali jew maqlubin minn ilsna oħra—ta' kull ġeneru, jiġifieri drammi twal u buzzetti, kummiedji u farsi, li għalkemm ma dehrux stampati ħafna minnhom ġew maħdumin f'Malta u fl-Eġittu. U peress li fi żmienu Fredu Nicholas kien dilettant tal-palk mit-tajbin u deher fuq ħafna palkijiet kemm f'Malta kif ukoll fl-Eġittu, dak l-effett psikoloġiku fuq il-pubbliku ma setax jonqos. Naħsbu li l-aqwa biċċa xogħol tiegħu għall-palk huwa d-dramm *Hannibal* li kitbu fl-

1936, u nittamaw li għad jidher stampat u mifhum.

Qabel nagħlaq din il-bijografija ma rridx ninsa nsemmi r-rumanz tiegħu *Taħt id-Dell tal-Piramidi* miktub fl-1934 għall-konkors imniedi mill-Gvern ta' Malta bis-saħħa tat-Tabib Ġużè Bonnici (R.I.P.) u li ssemma b'ġieh mill-eżaminaturi. Dan ir-rumanz ma laħaqx deher stampat u issa (xi dnub!) intilef fost il-ħerba ta' dar Maltija (ta' ħu Fredu li joqgħod f'tas-Sliema) milquta b'bomba ta' l-egħdewwa.

San Ġiljan. I.M.A.